

शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर
दूरशिक्षण व ऑनलाईन शिक्षण केंद्र

एम. ए. भाग १ सत्र १ इतिहास (६०:४० स्वरुपाचा अभ्यासक्रम)

मार्च/एप्रिल २०२६ परीक्षा

आपण दूरशिक्षण व ऑनलाईन शिक्षण केंद्रामध्ये प्रवेश घेतल्याबद्दल आपले स्वागत. शैक्षणिक वर्ष २०२५ — २०२६ मध्ये एम. ए. भाग १ सत्र १ साठी प्रवेशित झालेल्या विद्यार्थ्यांकरिता ६० : ४० च्या स्वरुपानुसारचे स्वाध्याय प्रश्न सोबत देत आहोत. सदरचे स्वाध्याय खाली दिलेल्या नियमावलीप्रमाणे पूर्ण करून आपल्या **अभ्यास केंद्राकडे** जमा करणे आवश्यक आहे.

नियम :

1. प्रवेशित विद्यार्थ्यांनी निवडलेल्या प्रत्येक पेपरसाठी एक असे स्वाध्याय पूर्ण करावयाचे आहेत. स्वाध्याय लिहिण्याकरिता आखीव कागद / A4 size paper वापरावा.
2. स्वाध्याय उत्तरपत्रिकेच्या मुखपृष्ठावर आपण प्रवेश घेतलेल्या अभ्यासक्रमाचे नाव, वर्ष, तुमचा परीक्षेचा बैठक क्रमांक, नोंदणीप्रमाणे नाव, पत्ता (कायमस्वरुपी), विषय, PRN व मोबाईल नंबर (कायमस्वरुपी) लिहिणे आवश्यक आहे. (मुख्यपृष्ठ / Cover Page यासोबत दिलेले आहे ते Download करून वापरावे)
3. लिहून पूर्ण केलेले सर्व पेपर्सच्या स्वाध्यायावर आपला परीक्षा बैठक क्रमांक (Exam seat No.) लिहूनच प्रवेशासाठी निवडलेल्या अभ्यास केंद्रावर विहित वेळेत पोहोच करावेत (बैठक क्रमांक विद्यापीठाच्या www.unishivaji.ac.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध होतील.) स्वाध्याय जमा करताना स्वाध्यायासोबत हॉलतिकीटची झेरॉक्स प्रत जोडावी.
4. विद्यार्थ्यांनी आपल्या स्वाध्याय उत्तरपत्रिका हॉलतिकीट प्राप्त झालेनंतर तातडीने आपण निवडलेल्या अभ्यास केंद्राशी संपर्क साधून आपल्या अभ्यासकेंद्रावर जमा कराव्यात.
5. एकदा स्वाध्यायांचे मूल्यांकन झाल्यानंतर त्यांचे पूर्णमुल्यांकन व श्रेणीसुधार केले जाणार नाही. त्याची फोटोकॉपी मिळणार नाही.
6. जे विद्यार्थी दिलेल्या वेळेत स्वाध्याय जमा करतील त्याच विद्यार्थ्यांना स्वाध्यायाचे गुण दिले जातील. जे विद्यार्थी स्वाध्याय जमा करणार नाहीत अशा विद्यार्थ्यांना स्वाध्यायाचे गुण दिले जाणार नाहीत. त्यास दूरशिक्षण व ऑनलाईन शिक्षण केंद्र जबाबदार राहणार नाही.

विशेष सूचना

- दूरशिक्षण व ऑनलाईन शिक्षण केंद्राच्या सर्व मान्यताप्राप्त अभ्यासकेंद्रावर संपर्क सत्राचे आयोजन केले जाते. तरी विद्यार्थ्यांनी वेळोवेळी अभ्यास केंद्र समन्वयक यांच्याशी संपर्क साधून संपर्क सत्र, परीक्षा वेळापत्रक, हॉलतिकीट, निकाल इत्यादी बाबत माहिती घ्यावी. तसेच वेळोवेळी विद्यापीठ संकेतस्थळाला भेट देवून अद्ययावत माहिती जाणून घ्यावी.
- आपण निवडलेल्या विषयाप्रमाणे स्वयंअध्ययन साहित्य घेणे, आपल्या पाठयक्रमाचा अभ्यासक्रम (Syllabus) प्राप्त करून घेणे व त्याप्रमाणे अध्ययन करणेची जबाबदारी विद्यार्थ्यांची आहे.
- आपल्या रजिस्ट्रेशन फॉर्मवर असलेल्या अभ्यासकेंद्रामध्येच स्वाध्याय जमा करावयाचे आहेत जर दुसऱ्या अभ्यासकेंद्रावर स्वाध्याय जमा केले तर स्वाध्यायाचे गुण आपल्या गुणपत्रिकेवर येणार नाहीत व त्यासाठी दूरशिक्षण व ऑनलाईन शिक्षण केंद्र जबाबदार असणार नाही याची विद्यार्थ्यांनी नोंद घ्यावी.

स्वाध्याय उत्तर पत्रिकेचे मुखपृष्ठ (Cover Page)

अभ्यासक्रमाचे नांव :

(बी.ए./बी.कॉम. भाग 1 एम.ए./एम कॉम भाग 1 व 2)

सत्र :

(पहिले/दूसरे/तिसरे/चौथे/पाचवे/सहावे)

विषय :

परीक्षा बैठक क्रमांक

1. अभ्यास केंद्राचे नाव -----

2. विद्यार्थ्यांचे पूर्ण नाव -----

3. पूर्ण पत्ता : -----

----- पिन कोड नं.-----

4. मोबाईल क्रमांक : लॅण्डलाईन क्रमांक :

5. अभ्यासक्रमाचे नाव : ----- सत्र -----

6. पेपरचे नाव : -----

7. पेपर क्रमांक : -----

8. सबजेक्ट कोड : -----

9. परीक्षा बैठक क्रमांक -----

(ज्या परीक्षेसाठी स्वाध्याय जमा करत आहे)

10. पी.आर.एन. : -----

11. स्वाध्याय जमा करण्याचा दिनांक : -----

12. विद्यार्थ्यांची स्वाक्षरी : -----

(फक्त कार्यालयीन उपयोगाकरिता)

मिळालेले गुण : -----

परीक्षकांची स्वाक्षरी : -----

M.A. (HISTORY) Part - I (NEP 2.0)

Assignment Questions

(Summer – March 2026)

(60:40 Pattern)

Major Mandatory (Compulsory Papers)

SEMESTER I (for Repeater Students)

MM-1 Early India (from the beginning to 3rd Century B.C)

स्वध्याय प्रश्न १: भारतातील पहिल्या नागरीकरणाच्या दृष्टीने हडप्पा संस्कृतीच्या वैशिष्ट्यांची चर्चा करा.

स्वध्याय प्रश्न २: मौर्य साम्राज्याच्या स्थापनेतील चंद्रगुप्त मौर्य याचे योगदान स्पष्ट करा.

केस स्टडी १: बौद्ध धर्माचा समाजावर पडलेला प्रभाव

केस स्टडी २: नागरीकरण आणि व्यापार यांचा संबंध

Assignment Question 1: Discuss the features of Harappa Civilization in the context of first urbanization.

Assignment Question 2: Explain the contribution of Chandragupta Maurya in the foundation of Maurya Empire.

Case Study 1: Impact of Buddhism on Society.

Case Study 2: Relationship between urbanization and trade.

MM-2 Aspects of Medieval Indian History (1206-1750)

स्वध्याय प्रश्न १: मध्ययुगीन भारताच्या इतिहासासाठी एतदेशीय (भारतीय) साधनांचे महत्त्व स्पष्ट करा.

स्वध्याय प्रश्न २ : मुघल काळातील व्यापाराच्या स्थितीचे विश्लेषण करा.

केस स्टडी १: मध्ययुगीन काळातील राजपदाचे स्वरूप.

केस स्टडी २: मध्ययुगीन काळातील व्यापारातील प्रमुख वस्तू.

Assignment Question 1: Explain the importance of Indigenous sources for Medieval Indian history.

Assignment Question 2: Analyze the condition of trade in the Mughal period.

Case Study 1: Nature of Kingship in Medieval Period

Case Study 2: Important items in Medieval Trade.

MM-3 Rise and Consolidation of British Power in India (1757- 1857)

स्वध्याय प्रश्न १: अठराव्या शतकातील राजकीय परिस्थितीचे वर्णन करा.

स्वध्याय प्रश्न २ : भारतातील ब्रिटीश सत्तेच्या जमीन महसूल व्यवस्थेचे विश्लेषण करा.

केस स्टडी १: भारतीय सत्तांच्या पराभवाची प्रमुख कारणे.

केस स्टडी २: ब्रिटीश जमीन महसूल पद्धतीचा परिणाम.

Assignment Question 1: Describe the political conditions of eighteenth century India.

Assignment Question 2: Analyze the land revenue system under the British Power in India.

Case Study 1: Major reasons for fall of Indian rulers.

Case Study 2: Impact of British revenue system.

MM-4 Rise of Nationalism in India (1858- 1885)

स्वध्याय प्रश्न १: भारतातील राष्ट्रवादाच्या उदयाच्या कारणांचे चिकित्सक परीक्षण करा.

स्वध्याय प्रश्न २ : राष्ट्रीय सभेच्या स्थापनेची प्रक्रिया स्पष्ट करा.

केस स्टडी १: राष्ट्रवाद

केस स्टडी २: भारतीय राष्ट्रीय सभा

Assignment Question 1: Critically examine the causes for growth of nationalism in India.

Assignment Question 2: Explain the process of foundation of Indian National Congress.

Case Study 1: Nationalism

Case Study 2: Indian National Congress

Major Electives (Optional Papers)

ME-4 Legacy of the Marathas

स्वध्याय प्रश्न १: छत्रपती शिवाजी महाराजांच्या स्वराज्याचा वारसा स्पष्ट करा.

स्वध्याय प्रश्न २ : मराठा काळातील किल्ले, गढी व वाडे यांच्या स्थापत्य वैशिष्ट्यांचे वर्णन करा.

केस स्टडी १: तुमच्या जवळच्या ऐतिहासिक किल्ल्याविषयी माहिती.

पुस्तक समीक्षा १ : छत्रपती शिवाजी महाराज यांच्या संदर्भातील एका ग्रंथाची / पुस्तकाची समीक्षा

Assignment Question 1: Explain the legacy of Chhatrapati Shivaji Maharaj's Swarajya.

Assignment Question 2: Describe the architectural features of Forts, Gadhi and Wada during Maratha period.

Case Study 1: Information about a historical fort near you.

Book Review 1: Review of a book/text on Chhatrapati Shivaji Maharaj.

Research Methodology (Compulsory)

RM - History: Its Method and Practice

स्वध्याय प्रश्न १: इतिहास संशोधनासाठी आवश्यक असलेल्या लिखित व पुरातात्विक साधनांचे वर्णन करा.

स्वध्याय प्रश्न २ : युरोपियन इतिहास लेखन परंपरेतील विविध प्रवाह स्पष्ट करा.

केस स्टडी १: तुम्हाला आपल्या गावाचा/शहराचा इतिहास लिहिण्यासाठी उपयुक्त साधने.

केस स्टडी २: तुम्हाला संशोधन करायचे असल्यास त्यासाठी विषय कोणता व कसा निवडाल?

Assignment Question 1: Describe the literary and archeological sources for historical research.

Assignment Question 2: Explain the various trends in European history writing traditions.

Case Study 1: Useful sources for you to write the history of your village/city.

Case Study 2: If you were to do research, what would you choose a topic for it and how would you choose it?